

Nieuwe landschapselementen: het klimaatbosje

HENK BAAS

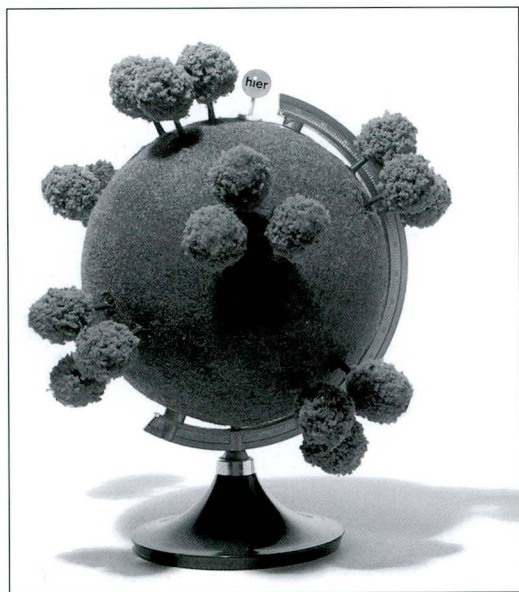
Al lang is er aandacht voor behoud en beheer van zogenaamde 'kleine landschapselementen'. Hier worden elementen mee bedoeld zoals houtwallen, singels, heggen, poelen of boomgaarden. Kleine landschapselementen zijn mede bepalend voor het karakter en de beleving van landschappen. Ze hebben echter te lijden van schaalvergroting, achterstallig beheer en gebrek aan financiële middelen om ze in stand te houden. In de pers lezen we dan ook veel over de achteruitgang van het landschap, waarmee vaak wordt bedoeld dat het aantal landschapselementen terugloopt, en daarmee de herkenbaarheid en diversiteit van onze cultuurlandschappen. Zo nu en dan komen er echter ook landschapselementen bij, bijvoorbeeld in het kader van aanlegsubsidies (hoogstamboomgaarden). Een bijzonder en geheel nieuw landschapselement is het zogenaamde 'klimaatbosje', een 'symbolisch' landschapselement dat bedoeld is mensen bewust te maken van het klimaatprobleem.

In het kader van de klimaatactie HIER van de Nationale Postcode Loterij (www.hier.nu) is een oproep gedaan aan alle organisaties die structurele donaties ontvangen van de Nationale Postcode Loterij om een idee in te brengen ten behoeve van de klimaatactie. Landschapsbeheer Nederland en De Landschappen – beide zijn samenwerkingsverbanden van 12 provinciale organisaties die verantwoordelijk zijn voor het beheer van natuur en landschap – hebben

zich gerealiseerd dat de aanleg van grote compensatiebossen voor de vermindering van CO₂ (zoals bijvoorbeeld in Oost-Europa en de tropen) in Nederland niet zal lukken. Ze bedachten daarom een actie die zich meer richt op de bewustwording, de prikkeling om zelf actie te ondernemen: het klimaatbosje. De intentie van een klimaatbosje is dat de verschijning dermate herkenbaar is, dat mensen direct geprikkeld worden hun eigen gedrag aan te passen, om zo een bijdrage te leveren aan de oplossing van het klimaatprobleem. Bijvoorbeeld door de auto te laten staan of het kopen van CO₂-neutrale producten.

VERSCIJNINGSVORM

Hoe zien de klimaatbosjes er uit? Welnu, ze bestaan uit minimaal drie walnotenbomen in een driehoeksvorm. Deze driehoeksvorm laat zien dat het een bedacht en ontworpen vorm is, die afwijkt en opvalt. De driehoek met drie bomen is het 'basismodel', maar kan naar believen worden opgeschaald tot zes bomen ('parkmodel') of negen bomen ('bosmodel'). Vaste plantafstanden dragen bij aan de herkenbare vorm; in de grootste vorm (dus bij negen bomen) meet deze 32 bij 28 meter. De term 'bosje' moet dus niet al te letterlijk worden genomen: het zijn meer bomengroepen dan bosjes. De keuze voor walnotenbomen is heel bewust

Het allereerste klimaatbosje is geplant bij Vliegveld Lelystad (Foto Wanne Roetemeijer).

gemaakt. Het is namelijk een echte gebruiksbom. Ouders kunnen samen met hun kinderen de walnoten rapen, en zo het verhaal achter de bosjes op een aansprekende manier aan hun kinderen doorgeven. Walnotenbomen zijn duurzaam, in de zin dat het hout langzaam groeit en na de kap vaak wordt verwerkt in waardevolle meubels, zodat ook na de kap het

CO₂ gebonden blijft. Sinds de Grieken en de Romeinen is de soort binnen Europa verspreid. Ze passen in stedelijk en landelijk gebied, en vragen weinig onderhoud.

Bij alle klimaatbosjes, die vaak op openbare plaatsen worden geplant, zoals bij scholen, kinderboerderijen of stadhuisen, staat een speciaal ontworpen herkenningsteken, dat niet alleen uitlegt waar het klimaatbosje voor staat, maar het publiek ook oproept om bewust bij te dragen aan de vermindering van CO₂.

Scholieren planten een klimaatbosje (Foto Wanne Roetemeijer).

Herkenningsteken zoals geplaatst wordt bij een klimaatbosje (Foto Wanne Roetemeijer)

RESULTATEN

Het initiatief mag met recht een succes worden genoemd, want sinds de start in 2006 zijn er al ruim 700 klimaatbosjes aangeplant door het gehele land. Op de speciale website

(www.klimaatbosje.nl) kan iedereen opzoeken waar ze zijn aangeplant. Zoals gezegd vaak bij scholen of andere openbare gebouwen, maar ook bij particulieren, boeren en bedrijven die willen bijdragen aan de bewustwording. Klimaatbosjes zijn aangeplant in het kader van een project, dat eind 2009 afloopt. Dat betekent concreet dat de gratis aanplant door Landschapsbeheer Nederland of De Landschappen stopt. Of er daarna nog nieuwe klimaatbosjes zullen verschijnen is maar de vraag. Zeker is dat onze kinderen en kleinkinderen bij hun wandelingen door het landschap van Nederland intrigerende driehoeksbosjes zullen tegenkomen, en zich wellicht zullen afvragen wat dit voor eigenaardige boomgroepen zijn. Met een beetje geluk zal ook dan nog het informatiebordje uitleg geven over de strijd tegen de klimaatverandering anno 2006.

New small landscape elements: the 'Climate Cope'

Small landscape elements in the Netherlands still suffer from lack of maintenance. This is the reason why they continue to decline in numbers. Especially striking is the emergence of an entirely new type of landscape element: the 'Climate Cope' (in Dutch: het klimaatbosje). Climate Copes consist of at least three walnut trees planted in a triangle. Climate Copes are designed to raise awareness of climate change. Since 2006 more than 700 climate groves have been planted already throughout the country..